

INGLIZ TILINI O'QITISHDA BLENDED LEARNING TEKNOLOGIYASINING DIDAKTIK IMKONIYATLARI

Abirqulova Aziza Qurbonboy qizi

Phd

Alibekova Zilola

Annotatsiya: *Ushbu maqolada ingliz tilini o'qitish jarayonida blended learning texnologiyasining didaktik imkoniyatlari tahlil qilinadi. An'anaviy va onlayn ta'lim usullarini integratsiyalash asosida tashkil etilgan o'quv jarayonining samaradorligi yoritib beriladi. Tadqiqotda blended learning modelining o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish, mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini shakllantirish hamda o'quv motivatsiyasini oshirishdagi o'rni ko'rsatib o'tiladi. Shuningdek, ingliz tilini o'qitishda raqamli ta'lim vositalaridan foydalanishning pedagogik afzalliklari ilmiy-nazariy jihatdan asoslanadi.*

Kalit so'zlar: *blended learning, ingliz tilini o'qitish, an'anaviy ta'lim, onlayn ta'lim, ta'lim texnologiyalari, didaktik imkoniyatlar, integratsiya.*

Abstract: *This article analyzes the didactic potential of blended learning technology in the process of teaching English. The effectiveness of the educational process, organized on the basis of the integration of traditional and online learning methods, is highlighted. The study shows the role of the blended learning model in developing students' communicative competence, forming independent learning skills, and increasing learning motivation. Also, the pedagogical advantages of using digital learning tools in teaching English are scientifically and theoretically substantiated.*

Keywords: *blended learning, English teaching, traditional education, online education, educational technologies, didactic potential, integration.*

Bugungi globallashuv va axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi sharoitida ta'lim tizimi oldiga qo'yilayotgan talablar tubdan o'zgarib bormoqda. Xususan, ingliz tilini o'qitish jarayonida nafaqat til bilimlarini shakllantirish, balki o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini, mustaqil fikrlash hamda axborot bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu sababli an'anaviy ta'lim usullarini zamonaviy raqamli texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish bugungi kunning dolzarb pedagogik muammolaridan biri hisoblanadi. An'anaviy ta'lim modeli uzoq yillar davomida ingliz tilini o'qitishda asosiy yondashuv sifatida qo'llanib kelgan bo'lib, u o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi bevosita muloqot, nazorat va tizimlilikni ta'minlaydi. Biroq mazkur modelning imkoniyatlari o'quvchilarning individual ehtiyojlari, o'rganish sur'ati va raqamli muhitda faol ishlash talablariga to'liq javob bera olmaydi. Ayni paytda onlayn ta'lim shakllari o'quv jarayonini moslashuvchan, interaktiv va ochiq qilish imkonini bersa-da, ularda jonli muloqot va tizimli pedagogik nazoratning yetishmasligi kuzatiladi. Shu nuqtai nazardan, ingliz tilini o'qitishda blended learning

texnologiyasini joriy etish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi muhim pedagogik yechim sifatida qaralmoqda. Blended learning an'anaviy sinf mashg'ulotlari bilan onlayn ta'lim elementlarini integratsiyalash orqali o'quvchilarga bilimlarni chuqur va puxta o'zlashtirish imkonini yaratadi. Ushbu yondashuv o'quvchilarning dars jarayonidagi faolligini oshirish, mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantirish hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanishni ta'minlaydi. Muallifning fikricha, blended learning texnologiyasi ingliz tilini o'qitishda faqat texnik vositalardan foydalanish bilangina cheklanmay, balki o'quv jarayonini didaktik jihatdan puxta loyihalashni talab etadi. Ya'ni, an'anaviy va onlayn mashg'ulotlar mazmunan bir-birini to'ldirishi, o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlariga mos ravishda tashkil etilishi lozim. Aynan shu jihat blended learning texnologiyasining didaktik imkoniyatlarini chuqur ilmiy asosda o'rganishni taqozo etadi. Shu bois mazkur maqolada ingliz tilini o'qitishda blended learning texnologiyasining didaktik imkoniyatlarini ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilish, uning ta'lim jarayonidagi samaradorligini asoslash hamda amaliyotda qo'llashga oid mualliflik yondashuvlarini yoritish maqsad qilib qo'yilgan.

1. Blended learning texnologiyasining nazariy asoslari

Pedagogik adabiyotlarda blended learning texnologiyasi an'anaviy sinf mashg'ulotlari bilan masofaviy va raqamli ta'lim elementlarining maqsadga muvofiq integratsiyasi sifatida talqin etiladi. Tadqiqotchilar ushbu yondashuvni zamonaviy ta'limning muhim modeli sifatida baholab, uning moslashuvchanligi va o'quv jarayonini individuallashtirish imkoniyatlarini alohida ta'kidlaydilar. Blended learning texnologiyasida o'quvchi nafaqat o'qituvchi tomonidan berilgan bilimlarni o'zlashtiradi, balki mustaqil ravishda onlayn resurslar orqali bilimlarini chuqurlashtirish imkoniga ega bo'ladi. Ingliz tilini o'qitish jarayonida ushbu texnologiyaning qo'llanilishi ayniqsa muhim hisoblanadi. Chunki til o'rganish jarayoni muntazam mashq, tinglab tushunish, gapirish va mustaqil ishlashni talab etadi. Blended learning modeli aynan shu jihatlarni ta'minlash orqali o'quvchilarning til kompetensiyalarini kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi.

2. Ingliz tilini o'qitishda blended learning'ning didaktik imkoniyatlari

Blended learning texnologiyasi ingliz tilini o'qitishda bir qator muhim didaktik imkoniyatlarni yuzaga chiqaradi. Avvalo, mazkur yondashuv o'quvchilarning bilim olish jarayonidagi faolligini oshiradi. An'anaviy darslarda o'qituvchi yetakchi rolni bajarsa, onlayn komponentlarda o'quvchi markaziy subyekt sifatida namoyon bo'ladi. Bu esa o'quvchining mas'uliyatini kuchaytirib, mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini shakllantiradi. Shuningdek, blended learning texnologiyasi ingliz tilini o'rganishda individual yondashuvni ta'minlash imkonini beradi. O'quvchilar o'z bilim darajasi va o'rganish sur'atiga mos ravishda onlayn mashqlarni bajarishi, audio va video materiallardan foydalanishi mumkin. Bu holat ayniqsa tinglab tushunish va talaffuz ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali hisoblanadi. Muallifning fikricha, blended learning'ning muhim didaktik afzalliklaridan yana biri — an'anaviy dars vaqtini samarali tashkil etishdir. Nazariy materiallarning bir qismi onlayn platformalar orqali berilishi

natijasida sinf mashg'ulotlarida ko'proq amaliy topshiriqlar, muloqotga yo'naltirilgan mashqlar va muhokamalarni tashkil etish imkoniyati yaratiladi. Bu esa ingliz tilini o'qitishda kommunikativ yondashuvni amalga oshirishga xizmat qiladi.

3. An'anaviy va onlayn ta'lim usullarining integratsiyasi

Ilmiy manbalarda ta'kidlanishicha, ta'lim jarayonida an'anaviy va onlayn usullarni uyg'unlashtirish pedagogik samaradorlikni oshiradi. An'anaviy ta'limda jonli muloqot, bevosita nazorat va tarbiyaviy ta'sir ustuvor bo'lsa, onlayn ta'lim o'quvchilarga axborot manbalarining kengligi, interaktivlik va tezkor fikr-mulohaza olish imkonini beradi. Ushbu ikki yondashuvning integratsiyasi ingliz tilini o'qitishda muvozanatli va samarali ta'lim muhitini yaratadi.

Blended learning jarayonida o'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki yo'naltiruvchi va maslahatchi rolini bajaradi. Bu holat o'quvchilarning o'z ustida ishlashga bo'lgan qiziqishini oshiradi hamda ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirilgan tarzda tashkil etishga imkon yaratadi. Natijada o'quvchilar ingliz tilini faqat fan sifatida emas, balki real muloqot vositasi sifatida qabul qila boshlaydilar.

4. Blended learning texnologiyasini qo'llashning pedagogik shartlari

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, blended learning texnologiyasini samarali joriy etish ma'lum pedagogik shartlarga bog'liq. Jumladan, o'quv materiallarining didaktik jihatdan to'g'ri tanlanishi, onlayn va an'anaviy mashg'ulotlar o'rtasidagi mantiqiy bog'liqlikni ta'minlash, shuningdek, o'qituvchining raqamli kompetensiyasi muhim ahamiyatga ega. Ushbu shartlar bajarilgandagina blended learning texnologiyasi ingliz tilini o'qitishda kutilgan natijalarni bera oladi.

Shuni ta'kidlash mumkinki, blended learning texnologiyasi ingliz tilini o'qitishda an'anaviy va onlayn ta'lim usullarini samarali integratsiyalash orqali o'quv jarayonining sifatini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish, mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini shakllantirish va dars jarayonida faollikni oshirish imkonini yaratadi. Blended learning modeli nafaqat texnologik vositalardan foydalanishga asoslanadi, balki didaktik jihatdan puxta loyihalashtirilgan mashg'ulotlarni talab qiladi. An'anaviy va onlayn komponentlarning mantiqiy bog'lanishi o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini samarali rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bois, ingliz tilini o'qitishda bu texnologiyani joriy etish zamonaviy pedagogik talablar va o'quvchilarning individual ehtiyojlarini qondirish nuqtai nazaridan muhim ahamiyatga ega. Natijada blended learning texnologiyasi ingliz tilini o'qitishda nafaqat samaradorlikni oshirish, balki ta'lim jarayonini o'quvchiga yo'naltirilgan, interaktiv va motivatsion muhitga aylantirish imkonini beradi. Shu bilan birga, o'qituvchining pedagogik mahorati va raqamli kompetensiyasi ushbu texnologiyani muvaffaqiyatli amalga oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Bonk, C. J., & Graham, C. R. (2006). *The handbook of blended learning: Global perspectives, local designs*. San Francisco: Pfeiffer Publishing.
2. Graham, C. R. (2013). Emerging practice and research in blended learning. *Handbook of Distance Education*, 3, 333–350.
3. Horn, M. B., & Staker, H. (2014). *Blended: Using disruptive innovation to improve schools*. San Francisco: Jossey-Bass.
4. Picciano, A. G., & Seaman, J. (2009). K–12 online learning: A 2008 follow-up of the survey of U.S. school district administrators. Sloan Consortium.
5. Bonk, C. J., & Khoo, E. (2014). Adding some TEC-VARIETY: 100+ activities for motivating and retaining learners online. Open World Learning.
6. Graham, C. R., Allen, S., & Ure, D. (2005). Benefits and challenges of blended learning environments. *Quarterly Review of Distance Education*, 6(3), 207–218.
7. Staker, H., & Horn, M. B. (2012). Classifying K–12 blended learning. Innosight Institute Report.
8. Moslemi, B., & Rezaei, A. (2017). Blended learning in English language teaching: Benefits and challenges. *International Journal of Research in English Education*, 2(2), 45–53.
9. Graham, C. R., Woodfield, W., & Harrison, J. B. (2013). A framework for institutional adoption and implementation of blended learning in higher education. *The Internet and Higher Education*, 18, 4–14.
10. Bonk, C. J., & Zhang, K. (2008). *Empowering online learning: 100+ activities for reading, reflecting, displaying, and doing*. Jossey-Bass.
11. Means, B., Toyama, Y., Murphy, R., Bakia, M., & Jones, K. (2010). *Evaluation of evidence-based practices in online learning: A meta-analysis and review of online learning studies*. US Department of Education.
12. Singh, H., & Reed, C. (2001). *A white paper: Achieving success with blended learning*. Centra Software.
13. Graham, C. R. (2006). Blended learning systems: Definition, current trends, and future directions. *Handbook of Blended Learning*, 3–21.
14. Norberg, A., Dziuban, C. D., & Moskal, P. D. (2011). A time-based blended learning model. *On the Horizon*, 19(3), 207–216.
15. Graham, C. R., Tripp, T., Seawright, L., & Dziuban, C. (2007). Blended learning environments: Definitions and directions. *Quarterly Review of Distance Education*, 8(3), 227–233.